

Csillagvizsgálót avattunk Szombathelyen

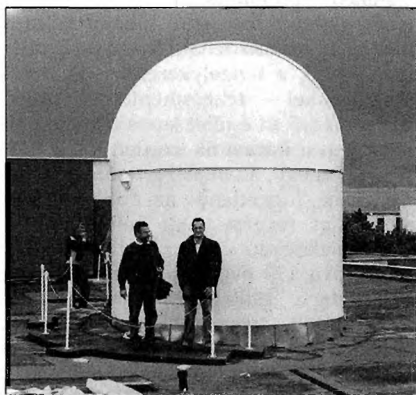
Ismét gyarapodott a magyarországi csillagászati intézmények sora. Október 15-én a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolán felavatták a Kövesligethy Radó Oktató Csillagvizsgálót. Az új, szépen felszerelt csillagvizsgáló fő feladata a földrajzi tanszék oktatási lehetőségeinek kiegészítése, a matematikai tanszék csillagászati külön szemináriumának gyakorlati képzése, de alkalmanként nyilvános bemutatásokat is terveznek.

Az út az új csillagvizsgáló avatásáig nem volt éppen rövid. Már tizenkét esztendővel ezelőtt felmerült a főiskolai oktatás igényeit kielégítő kis obszervatórium létesítése – mondta el megnyitó beszédében Prof. Dr. Veress Márton kari főigazgató. A megvalósításnak sokáig anyagi akadályai voltak. Néhány éve pályázat útján próbálták meg a szükséges fedezetet előteremteni, de kiderült, hogy pályázni csak a már meglévő intézmény fejlesztésére lehet. Dr. Péntek Kálmán docens, a csillagászati oktatás fáradhatatlan szorgalmazója azonban nem hagyta annyiban a dolgot. („Ha csak fejlesztésre adnak támogatást, létesítsünk egy intézményt, amit fejleszteni lehet!”) 2002-ben sikerült is a Regionális Oktatásfejlesztési Pályázat keretében támogatást nyerni az optika beszerzésére: egy 152 mm nyílású, 2378 mm fókuszu (F: 15,6) D&G Optical gyártmányú objektív leszállítását az „Ég-Bolt” (Babcsán Gábor) vállalta. A Természetföldrajzi tanszék a cső és tartozékai (Rózsa Ferenc), a Főiskolai Hallgatói Önkormányzat a mechanika (Sári Pál) beszerzésével járult hozzá a műszerhez. Közben a főiskola a 3,6 m-es kupola szerelését is megrendelte Kereszty Zsolt mérnöktől.

A főiskola lapos tetején álló építményre szeptember 15-én emelték be a kupolát, majd helyükre kerültek az egyes alkatrészek. A főműszer vezetője 100/1000-es, tehát már önmagában is

megfigyelésre alkalmas távcső. A vezérlés Koordinátor 2000-rel történik.

Október 15-én ünnepi ülés keretében kerülhetett sor az új csillagvizsgáló felavatására. A házi ünnepségnek a Technika tanszék adott kényelmes helyet, Péntek docens úr pedig már napokkal előbb minden idejét a kisebb-nagyobb – de mindig időt rabló – szervezési ügyekkel töltötte. Dél előtt 10 órakor dr. Veress Márton főiskolai tanár, kari főigazgató köszöntötte a vendégeket, és megnyitójában átvolta a főiskolai csillagvizsgáló nem éppen zökkenőmentes létrejöttét. Ezután egy rövid előadás hangzott el a

magyarországi egyetemek és főiskolák nagyon fontos szerepéről a hazai csillagászat felkarolásában (Bartha Lajos, MCSE), majd Vértes Ernő ny. főtanácsos – a Gothard Amatőrcsillagászati Egyesület elnöke – ismertette a hazai oktató és bemutató csillagvizsgálók kialakulását, fejlődését. A délelőtti ülészakot Kereszty Zsolt előadása zárta az oktató és bemutató csillagvizsgálók tervezésének főbb szempontjairól.

A délutáni ülészakon először a csillagvizsgáló névadójának, Kövesligethy Radónak (1862–1934) – az elméleti asztrofizika és az elméleti földrengés nemzetközi hírnevű magyar úttörőjének – tevékenységéről hangzott el ismertetés (Bartha Lajos). Ezután Babcsán Gábor a

csillagászati oktatásra és ismeretterjesztésre legalkalmasabb műszerek megvásárlásáról beszélt. Végül dr. Péntek Kálmán ismertette a csillagvizsgáló munkatervét.

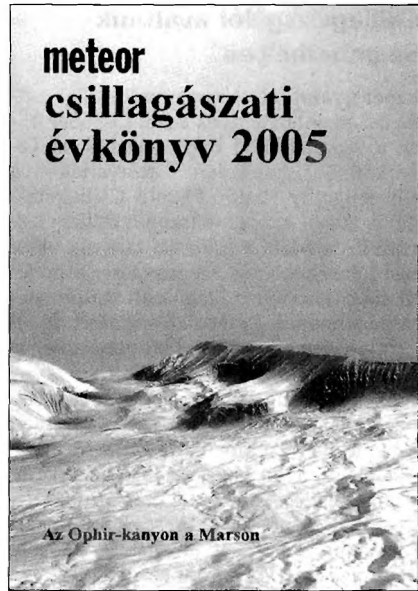
Az új kupola és távcső felavatása Prof. Dr. Gadányi Károly rektor feladata volt. Rövid avatóbeszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy a kis obszervatórium az egész főiskoláé kell hogy legyen, a humán tárgyak hallgatói is éppen úgy a magukénak érezzék, mint a matematika, fizika vagy földrajz leendő tanárai.

A hol zuhogó, hol szitáló esőben nem volt mód arra, hogy a távcsövet az égitesteken kipróbáljuk. A távoli földi tárgyak gyönyörűen, színi hibától teljesen mentesen mutatkoznak. Maga a szerelés igen stabil, a tengelykereszt – jó rövid tengelyekkel – rezgésmentesnek tűnik. Bár a távcső az épület lapos tetején, voltaképpen a harmadik szinten áll, a műszer talpa egy, az altalajig nyúló pilléren nyugszik, függetlenül az épülettől! Így az épület rezgése nem befolyásolja a megfigyeléseket.

Idestova 190 éve, a pesti egyetem új, gellérthegyi csillagvizsgálójának megnyitásakor a „Nemzeti Újság” – akkor az egyetlen országos hírlap – e sorokkal zárta az ünnepségről szóló tudósítást: „Mármost örömmel várhatjuk mindazon felvilágosítatásokat, a melyeket egy jól felkészített Tsillagvizsgáló Torony ígér a világnak felségesebb ismérétre...” Mi sem mondhatunk mást: érdeklődve várjuk a Kövesligethy Radó Oktató Csillagvizsgáló munkálkodásáról szóló beszámolókat, és kívánjuk, hogy ha nem is feltétlenül a csillagászat alapos ismeretét, de legalább is a szeretetét, megbecsülését oltsa be minél több fiatal tanárjelöltbe (a humán-szakosokba is)! (-th-)

Megjelent 2005-ös évkönyvünk

Megjelent a Meteor csillagászati évkönyv 2005, melyet illetményként postázunk mindazon tagjainknak, akik megújítják tagságukat a következő évre is. Az új

belépőknek ugyancsak postai úton juttatjuk el kiadványunkat. Az Évkönyv (korábbi kötetek is, 1994-ig visszamenően) megvásárolható a Polaris Csillagvizsgálóban, nyitva tartási időben. Figyelem! Budapestiek és környékbeliek személyesen is rendezhetik jövő évi tagdíjukat, ez esetben az Évkönyvet a csillagvizsgálóban átvehetik, megvásárolhatják.

A 330 oldalas évkönyv ára nem tagok számára 1950 Ft, megrendelhető a Meteorral kiküldött sárga színű csekken vagy rózsaszín postautalványon. Az összeg a postaköltséget is tartalmazza.

Ízelítő a tartalomból:

Jelenségnaptár, táblázatok

A csillagászat legújabb eredményei
Asztrológia

Korongok fiatal csillagok körül
Gammakitörések

Rezonanciák bolygórendszerekben
100 éve született Kulin György